

КОНТРОЛЬНА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (мова і читання, 4-й клас)

Марія БАРНА, канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри;

Людмила ПАУК, асистент кафедри педагогіки Львівського ОІППО

Мета контрольної роботи — не тільки перевірити якість засвоєння визначених програмою знань, а й з'ясувати рівень сформованості компетентностей, передбачених мовно-літературною освітньою галуззю.

Автор пропонує власний підхід до укладання контрольних робіт з української мови, що базується на основних принципах, викладених у міжнародних дослідженнях PIRLS і PISA*. Він досить суттєво відрізняється від рекомендованих досі, хоч окремі завдання цілком можна використати і для ДПА.

Методичні рекомендації до проведення й оцінювання

Співвіднесення завдань контрольної роботи з програмовими вимогами та рівнем загальноосвітньої підготовки учнів

№ з/п	Розділи програм	Опис вимог (конкретизовані очікувані результати)	Рівень навчальних досягнень учнів	Номер відповідного завдання
	<i>Писемне мовлення. Текст. Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного</i>	<i>Учень/учениця складає самостійне письмове висловлювання за прочитаним твором, встановлюючи зв'язок між наведеним тлумаченням слова і власними ціннісними орієнтаціями для обґрунтування своєї позиції</i>	високий	12
		<i>складає оголошення</i>	високий	11.1
		<i>правильно записує числівники, передбачені для вивчення програмами 2–4-го класів</i>	достатній	11.2
		<i>знаходить зачин тексту, визначає його мету</i>	початковий	1
		<i>виявляє слова, які характеризують істотні ознаки описуваного в тексті</i>	середній	2
		<i>уміє визначити головну думку тексту</i>	середній	3
	<i>Читацька грамотність</i>	<i>визначає смислові зв'язки між двома реченнями</i>	середній	4
		<i>визначає вислів, який розкриває істотну ознаку певної ситуації</i>	середній	5
		<i>знаходить у тексті конкретну інформацію, спираючись на дослівну відповідність</i>	достатній	6
		<i>переглядає текст з метою знайти конкретну інформацію для підтвердження тієї чи іншої думки</i>	достатній	7, 8
		<i>обґрунтовує власний вибір відповіді на поставлене запитання</i>	високий	9
		<i>осмислює зміст тексту і підтримує той чи інший з наведених аргументів з опорою на відповідну інформацію з тексту</i>	високий	10

* PISA — міжнародна програма оцінювання знань та вмінь учнів за напрямками "грамотність читання", "математична грамотність", "природничо-наукова грамотність"; PIRLS — міжнародний проект "Вивчення якості читання та розуміння тексту". Спрямовані на з'ясування здатності учнів використовувати навчальні здобутки у різноманітних життєвих ситуаціях для розв'язування особистісної й суспільно значущих проблем.

Структура тесту і формати завдань

Контрольну роботу проводять у письмовій формі. Кожен учень отримує індивідуальний бланк із завданням.

Тестування триває 40 хв, з них 5 хв — організація класу, інструктаж учнів; 35 хв — виконання тестових завдань.

Контрольна робота містить такі формати тестових завдань:

- закриті з вибором однієї правильної відповіді (1, 2, 3, 4, 5);
- відкриті з короткою відповіддю (6, 7, 8);
- відкриті з розгорнутою відповіддю (9, 10, 11.1, 11.2, 12).

Оцінювання роботи

Виконання завдань **1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11.2** оцінюють **1 балом**.

Виконання завдання **6** оцінюють **у межах 4 балів**, по 1 балу за кожен правильно вписаний з тексту уривок речення.

Виконання завдання **9** оцінюють **у межах 2 балів**:

2 бали — завдання виконано правильно (правильними є відповідь і обґрунтування її вибору);

1 бал — завдання виконано частково, допущено неточності, помилки;

0 балів — учень виконав завдання неправильно або не приступив до його виконання.

Виконання завдання **10** оцінюють **у межах 2 балів**:

2 бали — завдання виконано правильно (правильними є факти, які підтверджують погляди учасників розмови);

1 бал — завдання виконано частково, допущено неточності, помилки;

0 балів — учень виконав завдання неправильно або не приступив до його виконання.

Виконання завдання **11.1** оцінюють **у межах 3 балів**:

3 бали — за правильно написане оголошення;

2 бали — якщо допущено одну-дві помилки;

1 бал — якщо допущено три і більше помилок;

0 балів — учень виконав завдання неправильно або не приступив до його виконання.

Виконання завдання **12** оцінюється **у межах 5 балів**, по 1 балу за:

- зміст (висловлювання (обґрунтування) власної думки);
- логічність і послідовність викладу;
- використання засобів художньої виразності;
- грамотність.

Шкала переведення набраних балів в оцінку

Оцінка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кількість балів	1	2-3	4-6	7-9	10-11	12	13-15	16-18	19-20	21-22	23	24

Орієнтовний зразок контрольної роботи для 4-го класу

Прочитай текст.

Пародист

Є в окремих людей особливий талант — копіювати голоси відомих артистів, співаків, а то й імітувати звуки поїзда, реактивного літака, плескіт води або пташиний спів.

Подумалось мені про це одного квітневого дня, коли йшов я знайомою стежкою понад лісовою річечкою. А подумалось тому, що оце щойно я був присутнім на... концерті. Почалося все з того, що раптом почув над головою стрекотання сороки. Підвів голову — ніякої сороки й близько немає. Що за дивина? Сорока закричала ще раз. Десь просто над головою, серед гілля молодого клена. Підійшов ближче і бачу... шпак сидить на гілці. Увесь чорний, блискучий — ніби фрак одягнув. А сорочка — перламутрова, в крапочку. Пір'я так і мерехтить на грудях.

Шпаку, видно, сподобалося кричати сорокою. Та так майстерно він це робив, що повзик на сусідньому дереві перебіг на другий бік стовбура, а синиці завбачливо розлетілися. Раптом пустив шпак солов'їну дзвінку трель, а за якусь мить уже закрюкав дикою качкою, зацвірінчав горобчиком. Яких тільки звуків не почувеш від пернатого "співака"! Дивина та й годі. Співає лише один шпак, а здається, що ліс наповнюється весняними піснями безлічі птахів.

Мало того, шпак несподівано занявчав кішкою. Зізнатися, і я був здивований такими звуками. Хтозна, чи бачив шпак, чи чув живу кішку? Може, наслуховався сойки. Вона теж уміє копіювати почуті голоси, а коли потривожити її, то верещить, ніби кішка, якій наступили на хвіст.

Тремтячи чорними крильцями, шпак виспіває вранці та ввечері свої дзвінкі пісні. Гарна весняна пісня шпака!

Якусь мить шпак мовчки сидів на гілці, чистив пір'я, яке й так бездоганно блищало. Ну справжній тобі артист перед виходом на естраду, який оглядає свій костюм — чи все гаразд.

За хвилину з широко розкритого дзьоба шпака полинули ніжні звуки флейти. А потім він видав такі звуки, наче хтось заплескав у долоні. Отакої! Виходить сам собі й аплодує. А що ж, по-вашому, мусить робити, коли немає слухачів?

Шпак помилявся. Мені теж хотілося заплескати у долоні — подякувати майстерному пародисту. Але я вчасно схаменувся. Шпак міг по-своєму зрозуміти мої емоції й полетіти геть. Мені ж хотілося дослухати до кінця його незвичайний концерт.

Степан Мацюцький

I. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

Завдання 1

Яка мета зачину тексту?

A Пояснити, що таке талант

B Пояснити, кого називають пародистом

B Пояснити, як стати пародистом

Завдання 2

Які слова, на твою думку, найбільш точно описують, яким є оповідання "Пародист"?

A Серйозне і повчальне

B Хвилююче і загадкове

B Забавне і повчальне

Завдання 3

Чого вчить оповідання?

A Треба бути спостережливим

B Треба бути вдячним

B Треба слухати поради старших

Завдання 4

Прочитай іще раз останнє речення третього абзацу тексту.

Воно складається з двох частин:

“Співає лише один шпак” (I);

“а здається, що ліс наповнюється весняними піснями безлічі птахів” (II).

Як друга частина цього речення співвідноситься з першою його частиною?

- A** Суперечить першій частині
- B** Ілюструє подію, описану в першій частині
- B** Повторює першу частину

Завдання 5

Прочитай ще раз останній абзац тексту. Речення “Але я вчасно схаменувся” описує стан хлопчика. Що відбувалося з ним?

- A** Він розгубився, не знав як діяти у цій ситуації
- B** Він набув здатності спокійно думати, змінив своє рішення
- B** Він захопився піснею шпака і хотів йому подякувати

II. Завдання відкритої форми з короткою відповіддю

Завдання 6

У наведеній таблиці названо птахів, чий спів імітує шпак. Заповни таблицю, виписуючи з тексту уривки речень, що пояснюють, як шпак це робив.

Назва птаха	Уривок речення
Сорока	
Соловей	
Дика качка	
Горобчик	

Завдання 7

Знайди у тексті й запиши речення, яке підтверджує бажання хлопчика виразити власні емоції.

Завдання 8

Напиши один доказ того, що шпак може не тільки відтворювати пісні птахів, а й видавати різні звуки.

III. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю

Завдання 9

Після читання тексту “Пародист” учителька запропонувала учням скласти речення зі словом *концерт*, орієнтуючись на зміст тексту.

Прочитай речення, які склали діти.

1-й учень. Я полюбляю відвідувати концерти.

2-й учень. Я побував на незвичайному концерті!

3-й учень. Кращими творами композитора були концерти для скрипки.

Визнач, котрий з учнів при складанні речень використав інформацію з тексту “Пародист”. Обґрунтуй свій вибір.

Завдання 10

Прочитай репліки діалогу між учнями 4-го класу, які прочитали текст “Пародист”.

Наведи факти з тексту, які могли б підтвердити погляди учасників розмови.

Перший учасник

Другий учасник

Завдання 11.1

Уяви себе музичним продюсером шпака — “пернатого співака”.

Напиши оголошення про його концерт. Не забудь вказати дату, час, місце, назву заходу та його програму.

Завдання 11.2

Запиши словами числа, які є в написаному тобою оголошенні.

Завдання 12

Талант — це “видатні природні здібності людини; хист, обдаровання”. Так визначено це поняття у словнику української мови.

Доведи або запереч твердження “У кожної людини є талант”.

**Запрошуємо до участі
у Всеукраїнському конкурсі освітніх технологій — 2018**
(початкова освіта)

Мета Конкурсу:

- ✓ активізація творчого пошуку практиків і науковців у галузі початкової освіти;
- ✓ підтримка і популяризація кращих освітніх технологій, спрямованих на реалізацію завдань сучасної початкової школи.

На Конкурс подаються текстові й ілюстративні оригінальні (не опубліковані раніше) матеріали, які висвітлюють ефективні технології розвитку, навчання й виховання дітей молодшого шкільного віку — як цілісно (детальний опис технології та її застосування), так і фрагментарно (конспекти уроків, сценарії освітніх заходів, результати проведення педагогічних експериментальних досліджень, добірки вправ, завдань, ігор тощо).

До участі у Конкурсі запрошуються практики та науковці — педагоги (вчителі, методисти, викладачі та студенти), психологи, управлінці, медики.

Матеріали разом із заявкою на участь слід надсилати до редакції журналу “Учитель початкової школи” (e-mail: uchitel@dsvit.com.ua; поштова адреса: Видавництво “Світич”, 04053, Київ, а/с 36). Бланк заявки подано на звороті.

Переможці Конкурсу будуть нагороджені грамотами і дипломами. Всі відзначені роботи — опубліковані в журналі “Учитель початкової школи”. Автори публікацій отримують гонорари.

Термін подання робіт — до 1 грудня 2018 р.

Видавництво “Світич”
04053, Київ-53, а/с 36 факс: (044) 486-13-32
e-mail: uchitel@dsvit.com.ua (тема: “Конкурс”)

ЗАЯВКА*
на участь у Всеукраїнському конкурсі освітніх технологій — 2018
(початкова освіта)

Прізвище, ім'я, по батькові _____
Рік народження _____ Педагогічний стаж _____
Посада _____ Місце роботи (повна назва навчального закладу, включаючи населений пункт, район та область) _____

Контактні дані

Телефон (зазначити дом., роб., моб.) _____

E-mail _____

Додаткові відомості _____

Я згоден на опублікування матеріалів, які подаються мною на Конкурс, у журналі “Учитель початкової школи”, інших друкованих та/або електронних виданнях (зокрема, веб-ресурсах) Видавництва “Світич”.

Гарантую, що всі права на ці матеріали (твір, рукопис), визначені Законом України “Про авторські та суміжні права”, належать мені і їх не було передано іншим фізичним або юридичним особам.

Надаю редакції право під час підготовки до друку доопрацьовувати, редагувати, за необхідності перекладати надані мною матеріали.

Дата

Підпис

П. І. Б.

* Заповнюється кожним співавтором конкурсних матеріалів